

บทบาทของชมรม คนรักผ้าสะระบัน

ต่อการสร้างกระแสนิยมการใช้ผ้าสะระบัน
ของชายไทยมุสลิม

Roles of Turbans Lovers for Promotion of Widespread Use
of Turbans of Thai Muslim Men

สุพรรณา ฐิธิรักษ์ (Supansa Rurak)

หลักสูตรเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สำนักวิชาศิลปศาสตร์มหาวิทยาลัยทักษิณ

มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ นครศรีธรรมราช 80161

Email: haleemahnasrun3708@gmail.com

Received: March 17, 2020 /Revised: May 10, 2020 /Accepted: May 11, 2020

Abstract

In the last five years, turbans have been widespread used by Thai Muslim men in the central region. This article aims to investigate roles of a club for turban lovers for influencing Thai Muslim men to widely use turbans. Data were collected by observing as turban sellers and visit to the central region of Thailand. The results showed that a club for turban lovers is an important role in increasing use of turbans for Thai Muslim men in last five years. The important roles of the club are to promote the turban using cultures, to persuade Muslim men to use turbans, to disseminate information and values of turbans, to create the using turban identities among Muslim men and to open an opportunity for people to sale turbans. The roles of the club have lead Muslim men of all across the central region to rapidly have an access to the use of turbans. Additionally, using of turbans is popular among groups of teenagers, young adults and elderlies.

Keywords: *turbans, A Club for Turban Lovers, Thai Muslim, Turban using culture, turban collectors*

บทคัดย่อ

ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมาได้เกิดกระแสนิยมการใช้ผ้าสะระบันของผู้ชายมุสลิมในพื้นที่ภาคกลางอย่างกว้างขวาง บทความนี้มีจุดมุ่งหมายศึกษาบทบาทของชมรมคนรักผ้าสะระบันต่อการสร้างกระแสให้เกิดความนิยมในการใช้ผ้าสะระบันของชายไทยมุสลิม ผู้วิจัยใช้วิธีการศึกษาโดยการสังเกตในฐานะผู้ชายผ้าสะระบันและลงพื้นที่เก็บข้อมูลในเขตภาคกลางของประเทศไทย ผลจากการศึกษาพบว่าชมรมคนรักผ้าสะระบันมีบทบาทที่สำคัญในการสร้างความนิยมผ้าสะระบันให้เกิดขึ้นกับชายไทยมุสลิมในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา โดยบทบาทของชมรมได้แก่ การรณรงค์ให้อนุรักษ์วัฒนธรรมการโพกผ้าสะระบันและการเชิญชวนให้ผู้ชายมุสลิมหันมานิยมใช้ผ้าสะระบัน มีการเผยแพร่ความรู้และคุณค่าของการใช้ผ้าสะระบันแก่บุคคลทั่วไป การสร้างอัตลักษณ์การโพกผ้าสะระบันให้เกิดขึ้นในกลุ่มผู้ชายมุสลิม และรวมไปถึงการเป็นพื้นที่สำหรับการค้าขายผ้าสะระบัน ส่งผลให้ผู้ชายมุสลิมในเขตภาคกลางหันมานิยมใช้ผ้าสะระบันกันมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด อีกทั้งการใช้ผ้าสะระบันยังได้รับความนิยมในกลุ่มผู้ชายมุสลิมทุกวัย ทั้งกลุ่มวัยรุ่น กลุ่มผู้ใหญ่ และกลุ่มผู้สูงอายุ

คำสำคัญ: *ผ้าสะระบัน, ชมรมคนรักผ้าสะระบัน, ชายไทยมุสลิม, วัฒนธรรมการโพกผ้าสะระบัน, นักสะสมผ้าสะระบัน*

การโพกผ้าบนศีรษะของผู้ชายเป็นลักษณะหนึ่งในการแต่งกายของผู้ชายทั้งในศาสนาอิสลาม ซิกข์ ฮินดู และคริสต์ ซึ่งลักษณะการโพกผ้ามีความแตกต่างกันออกไปในแต่ละวัฒนธรรม รวมไปถึงเป้าหมายของการโพกและการให้ความหมายต่อผ้าที่โพกก็มีการสื่อและให้ความหมายที่ไม่เหมือนกัน อีกทั้งการเรียกชื่อผ้าที่ใช้โพกศีรษะของผู้ชายในแต่ละวัฒนธรรมก็มีชื่อเรียกที่แตกต่างกันออกไป ผู้ชายมุสลิมในประเทศไทยจะเรียกผ้าโพกศีรษะดังกล่าวว่า ผ้าสะระบัน ผ้าสะระบันถือเป็นองค์ประกอบหนึ่งของเครื่องแต่งกายที่มีบทบาทสำคัญในการกำหนดภาพลักษณ์ของบุคคล เป็นกระจกที่สะท้อนตัวตน ทางด้านสถานะ ลำดับชั้นทางสังคม

เพศ และการแสดงออกถึงวิถีชีวิตที่เฉพาะเจาะจง อีกทั้งยังเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงประวัติศาสตร์ ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ และความแตกต่างทางด้านสังคม การเมืองและศาสนา ส่วนใหญ่แล้ว เครื่องแต่งกายมักถูกมองว่าเป็นส่วนเพิ่มเติมของร่างกาย ในขณะที่จริง ๆ แล้วมันไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของร่างกาย เครื่องแต่งกายไม่เพียงแต่เป็นสิ่งที่เชื่อมต่อระหว่างร่างกายกับโลกภายนอก แต่ในขณะเดียวกันมันกลับแยกทั้งสองออกจากกัน บุคคลขณะโพกเครื่องแต่งกายย่อมมีความหวังให้มันสามารถอธิบายความเป็นตัวตนของตัวเองผ่านเครื่องแต่งกายที่ตัวเองโพก นอกจากนั้นแล้ว เครื่องแต่งกายยังทำหน้าที่ระบุตัวบุคคลที่โพกว่ามาจากกลุ่มไหน มีแนวคิดและมุมมองอย่างไร (Fahmi Hidayatulla, 2018, pp. 16) ซึ่งผ้าสะระบันถือเป็นองค์ประกอบหนึ่งในเครื่องแต่งกายที่เป็นสัญลักษณ์ของบุคคลในการแสดงออกเพื่อแสดงตัวตนของตัวเองต่อผู้อื่นในพื้นที่สาธารณะ

ด้วยความเป็น “คนชาย” ผ้าสะระบัน ของผู้วิจัยมาตลอดระยะเวลาห้าปี ทำให้มีโอกาสได้เห็นปรากฏการณ์อย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นกับสังคมมุสลิมในเขตภาคกลางของไทย ปรากฏการณ์ดังกล่าวคือการหันมาสนใจการใช้ผ้าสะระบันของผู้ชายมุสลิมที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว และกระแสความนิยมในผ้าสะระบันดังกล่าวมิได้เกิดขึ้นกับเฉพาะแค่กลุ่มผู้ใหญ่ที่เป็นครูบาอาจารย์หรือผู้รู้ศาสนาเท่านั้น แต่ได้เกิดขึ้นกับกลุ่มผู้ชายมุสลิมในทุกวัยและทุกอาชีพ ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มวัยรุ่น เด็กปอเนาะ ครูสอนศาสนา ผู้สูงอายุ หรือพ่อค้าทั่วไปต่างก็หันมานิยมใช้ผ้าสะระบันกันแทบทุกคน ปรากฏการณ์นี้ได้เกิดขึ้นในสังคมมุสลิมในเขตภาคกลางก่อนที่จะกระจายไปสู่ภาคใต้ในช่วงระยะเวลาอันสั้น และกระแสความนิยมในผ้าสะระบันดังกล่าวเริ่มเกิดขึ้น

ในช่วงของการก่อตั้งชมรมคนรักผ้าสะระบันเมื่อ 5 ปีก่อน ฉะนั้น บทความนี้จึงต้องการศึกษาถึงบทบาทของชมรมในการทำให้ผ้าสะระบันกลายเป็นที่นิยมในหมู่ผู้ชายมุสลิมในปัจจุบัน

ผู้วิจัยได้ศึกษาโดยเลือกวิธีการสังเกตในฐานะผู้ชายเป็นระยะเวลา 1 ปี นับตั้งแต่ เดือนมีนาคม 2562- เดือนมีนาคม 2563 เพื่อสังเกตการณ์การซื้อขายผ้าสะระบัน ความเคลื่อนไหวในกลุ่มชมรมคนรักผ้าสะระบันผ่านเฟซบุ๊ก และในระหว่างนั้นได้ลงพื้นที่เก็บข้อมูลในเขตภาคกลางของไทยเป็นระยะเวลา 5 วัน เพื่อสังเกตสภาพสังคม ความเป็นอยู่และวิถีชีวิตของผู้ชายมุสลิมไทยในเขตภาคกลาง และได้พูดคุย สัมภาษณ์กลุ่มคนที่สะสมผ้าสะระบัน และนิยมการใช้ผ้าสะระบันในชีวิตประจำวันผ่านทางโทรศัพท์ โดยมีกลุ่มเป้าหมายคือ ผู้นิยมใช้ผ้าสะระบันจำนวน 7 คน และผู้ร่วมก่อตั้งชมรมคนรักผ้าสะระบันและนักสะสมผ้าสะระบันจำนวน 3 คน กลุ่มเป้าหมายทั้งหมดจะเป็นสมาชิกของชมรมคนรักผ้าสะระบันที่อาศัยอยู่ในเขตภาคกลางของประเทศไทย สาเหตุที่ผู้วิจัยเลือกศึกษาชมรมคนรักผ้าสะระบันเนื่องจากเป็นชมรมที่ก่อตั้งขึ้นในเขตภาคกลาง เป็นพื้นที่ที่มีนักสะสมผ้าสะระบัน

เมื่อก่อนเวลาที่นำไปตามงานมัสยิด ตามโรงเรียนต่าง ๆ
แทบจะไม่เห็นคนใช้ผ้าสะระบันกัน ไม่ว่าจะเป็นเด็กนักเรียนหรือผู้ใหญ่
เพราะว่าพวกเขาแนวคิดก่อน ๆ ที่ถูกปลูกฝังกันมาว่า
คนที่จะโผกผ้าสะระบันได้นั้นจะต้องเป็นคนที่เคยไปทำฮัจญ์มาแล้ว
ความคิดพวกนี้มีอยู่ในมุสลิมเราประมาณ 7-8 ปีที่แล้ว จึงทำให้ไม่มีใครกล้าโผก
ไม่ว่าจะไปละหมาดที่มัสยิดหรือไปเที่ยวตามงานมัสยิดก็ไม่ค่อยเห็นใครใช้กัน
แต่อาจจะมียางที่ใช้ผ้าสีขาวกัน

โบราณเป็นจำนวนมาก ทำให้ความรู้อย่างต่าง ๆ เกี่ยวกับ
ผ้าสะระบันถูกส่งต่ออยู่ในพื้นที่เหล่านี้มาอย่าง
ช้านาน อีกทั้งในปัจจุบัน การค้าผ้าสะระบันในเขต
ภาคกลางเป็นพื้นที่ที่ค้าขายดีที่สุด มีการริเริ่มใช้
ผ้าสะระบันกันมากขึ้น ตั้งแต่เด็กเล็ก ๆ วัยรุ่น ผู้ใหญ่
หรือผู้สูงอายุล้วนมักมีผ้าสะระบันโผกอยู่บนศีรษะ
แทบทุกคน โดยในพื้นที่ภาคกลางได้จัดกิจกรรม
เกี่ยวกับผ้าสะระบัน เช่น การจัดงานรวมตัวคนนิยม
ผ้าสะระบัน งานโชว์ผ้าสะระบันตามงานมัสยิดต่าง ๆ
การใส่ไปละหมาดที่มัสยิด และการแข่งขันประกวด
การโผกผ้าสะระบัน ทั้งหมดล้วนเป็นสิ่งที่ส่งเสริม
และเป็นแรงจูงใจให้คนเริ่มหันมาให้ความสนใจ
กับการสวมผ้าสะระบัน จนกระจายไปสู่พื้นที่ภาค
ต่าง ๆ ของประเทศไทย

บทความตอนนี้ผู้วิจัยมีเป้าหมายในการศึกษา
ถึงบทบาทของชมรมในการทำให้ผ้าสะระบันกลายเป็น
เป็นที่นิยมในหมู่ผู้ชายมุสลิมในปัจจุบัน โดยได้
อธิบายถึงประวัติของผ้าสะระบันที่ริเริ่มเกิดขึ้น
มาในโลกและการเข้ามามีอิทธิพลของผ้าสะระบัน
ในประเทศไทย ลักษณะของผ้าสะระบัน และ
สภาพการณ์ก่อนก่อตั้งชมรม ทั้งนี้เพื่อต้องการให้
เห็นถึงบริบทของผ้าสะระบันที่มีอยู่ในสังคมโลก
และสภาพสังคมมุสลิมในประเทศไทยต่อการใช้

ผ้าสะระบันในอดีต ต่อมาผู้วิจัยจึงได้อธิบาย
เกี่ยวกับชมรมคนรักผ้าสะระบัน โดยเน้นประเด็น
ไปที่ประวัติชมรมคนรักผ้าสะระบัน บทบาทและ
การขับเคลื่อนงานของชมรมคนรักผ้าสะระบัน เพื่อ
นำไปสู่การวิเคราะห์ผลและบทสรุปของบทความ
ชิ้นนี้ และเนื้อหาส่วนใหญ่จะเป็นข้อมูลที่ได้มาจากการ
สัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย เนื่องจากข้อมูล
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับประวัติผ้าสะระบันในประเทศไทย
ชมรมคนรักผ้าสะระบัน หรือข้อมูลที่เกี่ยวข้อง
ลักษณะผ้าสะระบันยังไม่มีการขึ้นทะเบียนศึกษาหรือ
รวบรวมข้อมูลอย่างเป็นทางการ ทำให้ผู้วิจัยไม่
สามารถค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารเพื่อนำมา
ประกอบการอ้างอิงในบทความได้

ผ้าสะระบัน ประวัติผ้าสะระบันและการเข้ามาของผ้าสะระบัน ในประเทศไทย

ผ้าสะระบันหรือผ้าโผกศีรษะมาจากคำว่า
Turban เป็นคำภาษาอังกฤษที่มาจากชาวเปอร์เซีย
ในภาษาอาหรับถูกเรียกว่า “imama” จากการศึกษา
ประวัติศาสตร์และโบราณคดีในยุคแรกของชาว
เปอร์เซียพบว่าเป็นกลุ่มคนแรก ๆ ที่ได้สวมหมวก
ทรงกรวยที่เรียกว่าหมวก Phrygians ต่อมาได้

พัฒนามาเป็นผ้าโพกศีรษะที่ทันสมัย แต่อย่างไรก็ตาม ในทฤษฎีอื่นๆ ก็ได้บอกว่า ชาวอียิปต์เป็นกลุ่มที่ได้โพกศีรษะกันอย่างแพร่หลายเป็นครั้งแรก วัฒนธรรมการโพกศีรษะจะพบมากในบริเวณจากอนุทวีปอินเดียถึงอัฟกานิสถาน คาบสมุทรอาหรับ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ภาคตะวันตกเฉียงเหนือของจีน ตะวันออกใกล้แอฟริกาเหนือ และบางส่วนของชายฝั่งสวาฮิลี ฉะนั้นจึงไม่ต้องสงสัยเลยว่า ผ้าโพกศีรษะมีต้นกำเนิดมาก่อนศาสนาอิสลาม และถึงแม้ว่าเมื่อศาสนาอิสลามถือกำเนิดขึ้นมาแล้ว วัฒนธรรมการโพกศีรษะก็ได้ถูกยกเลิกแต่อย่างใด แต่กลายเป็นสิ่งที่ศาสนาสันับสนุนให้กระทำ โดยเฉพาะการโพกศีรษะในขณะที่สักการะต่อพระเจ้า (Liyakat Takim, 2018, pp. 2-5) โดยการโพกผ้าสะระบันเป็นแบบอย่างจากท่านนบีมุฮัมมัด ซ.ล. ดังที่ฮะดีษ (คำพูด การกระทำ และการยอมรับของนบีมุฮัมมัด ซ.ล.) บทหนึ่ง รายงานโดยท่านอับดุลลอฮ์ กอยยิม (ร.ฮ.) ระบุว่า: ท่านนบีมุฮัมมัด ซ.ล. มีสะระบันผืนหนึ่งเรียกว่า “อัล-สะหาบ” (เมฆ) ท่านเคยให้ท่านอะลี (หลานของท่าน) โพกสะระบันผืนนี้และท่านนบี ซ.ล. จะโพกสะระบันและสวมหมวกไว้ด้านล่าง ท่านเคยใส่หมวกโดยไม่มีผ้าสะระบัน และเคย

โพกสะระบันโดยไม่มีหมวก และเมื่อท่านโพกสะระบัน ท่านจะปล่อยชายผ้าสะระบันห้อยลงระหว่างสองไหล่ (บ่า) ของท่าน ตามที่มุสลิมรายงานในเศาะฮีหฺของเขา...” (อาลี เสือสมิง, 2011)

จากฮะดีษข้างต้นจึงเป็นหลักฐานที่แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ท่านนบีมุฮัมมัด ซ.ล. เคยโพกผ้าสะระบันอย่างแน่นนอน การโพกผ้าสะระบันจึงเป็นการปฏิบัติตามแบบอย่างของท่านนบีมุฮัมมัด ซ.ล. หรือที่เรียกว่า ซุนนะห์ นั้นเอง

ผ้าสะระบันเป็นผ้าที่ใช้โพกศีรษะผู้ชาย มีหลากหลายรูปแบบ ในอดีตการโพกศีรษะของผู้ชายมิได้คำนึงถึงเรื่องของศาสนา แต่เป็นการโพกโดยเหตุผลในด้านการป้องกันภัยจากธรรมชาติเพื่อความปลอดภัยของศีรษะ หรือในบางวัฒนธรรมการโพกศีรษะก็เป็นลักษณะการแต่งกายเฉพาะของชนชั้นสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับชนชั้นขุนนาง เพื่อแสดงถึงอำนาจ ชนชั้น และสถานะทางสังคมที่เหนือกว่า (A Kalgidhar Trust, 2009, pp. 1) ดังเช่นในสังคมของมุสลิมนิกายชีอะห์ได้อ้างถึงเหตุการณ์ที่ท่านศาสดามุฮัมมัด ซ.ล. ได้แต่งตั้งท่านอาลีเป็นผู้สืบทอดในตำแหน่งผู้นำมุสลิม ในขณะนั้น ท่านศาสดาได้ใช้ผ้าโพกบนศีรษะของท่านอาลี แน่นนอน ย่อมเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงถึงเกียรติยศและอำนาจของผู้โพก (Liyakat Takim, 2018, pp. 7) นอกจากนี้แล้ว การโพกศีรษะยังเป็นวัฒนธรรมการแต่งกายของหลายศาสนาที่ได้จำกัดอยู่เฉพาะศาสนาอิสลาม เช่น คริสต์ ชิกข์ และฮินดู ล้วนมีการโพกศีรษะที่มีลักษณะแตกต่างกันออกไป โดยในบางศาสนาการโพกศีรษะของผู้ชายถือเป็นสิ่งที่จำเป็นต้องปฏิบัติ ดังเช่น ศาสนาชิกข์ ซึ่ง Atwood (2013) ได้พูดถึงชายคนหนึ่งในงานเขียนของเขาเกี่ยวกับการโพกศีรษะในพื้นที่สาธารณะของชายผู้ที่นับถือศาสนาชิกข์ โดยชายผู้นี้มีความเชื่อว่า ผ้าโพกศีรษะเป็นส่วน

หนึ่งทางอัตลักษณ์ของศาสนาชิกข์ ซึ่งไม่สามารถแยกออกจากศาสนาได้ ผู้ชายจะไม่ถูกนับว่าเป็นชาวชิกข์ หากปราศจากผ้าโพกศีรษะ การเปิดผ้าโพกศีรษะและเผยให้เห็นหัวเปล่าในพื้นที่สาธารณะถือเป็นสิ่งที่น่ารังเกียจและน่าละอายอย่างยิ่ง (Issam A. Ghazzawi & Tahil Sharma, 2017).

ผ้าโพกศีรษะหรือมุสลิมในประเทศไทยเรียกว่าผ้าสะระบัน เริ่มเข้ามาในประเทศไทยโดยกลุ่มมุสลิมไทยในอดีตที่ได้ไปประกอบพิธีฮัจญ์ที่ประเทศซาอุดีอาระเบีย และเมื่อกลับมาก็ได้ซื้อผ้าสะระบันมาเป็นของฝากให้กับญาติ ๆ หรือมาเอาใช้เอง คนไทยที่ไปทำฮัจญ์ในยุคก่อนนั้นจะเดินทางด้วยเรือ เมื่อถึงเวลากลับประเทศไทยก็ได้ซื้อผ้าสะระบันที่มีชาวอาหรับมาขายบนเรือ และได้ทำการฝึกโพกสะระบันบนศีรษะบนเรือ ทั้งนี้ก็เพื่อที่จะแสดงเป็นสัญลักษณ์ให้เห็นว่าตนเองได้ไปประกอบพิธีฮัจญ์มาแล้ว (มุฮัมมัด ดอละละกองเสถิม, 2562) ผ้าสะระบันจึงเริ่มเป็นที่รู้จักกันมากขึ้นในหมู่มุสลิมไทย แต่ก็ยังมีได้เป็นที่นิยมมากในยุคสมัยนั้น เนื่องจากส่วนใหญ่บุคคลที่จะสวมผ้าสะระบันได้ในยุคนั้นเป็นบุคคลที่ผ่านการประกอบพิธีฮัจญ์มาแล้ว การเข้ามาของผ้าสะระบันในยุคนี้ถูกเรียกว่า ยุคสมัยเรือ เป็นวาทกรรมที่กลุ่มคนนิยมผ้าสะระบันในปัจจุบันสร้างขึ้นมาเพื่อแสดงให้เห็นถึงความเก่าแก่ของผ้าสะระบันโบราณ หากผ้าสะระบันผืนใดที่ได้ชื่อว่าเป็นผ้ายุคสมัยเรือ (ประมาณ 50 ปีที่แล้ว) แน่แน่นอนว่าจะเป็นที่เข้าใจกันในหมู่คนนิยมผ้าสะระบันว่าผ้าผืนนั้นจะเป็นผ้าที่เก่าแก่หลายสิบปี ผ้าที่มีอายุมากเท่าไรราคาก็มักจะยิ่งแพงขึ้นเท่านั้น

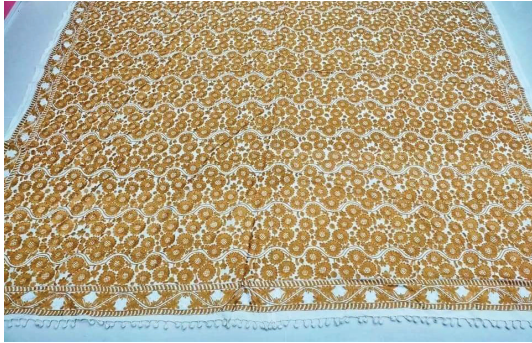
ในปัจจุบันผ้าสะระบันเริ่มเป็นที่นิยมกันมากขึ้นในหมู่มุสลิม โดยเฉพาะผู้ชายที่ผ่านการประกอบพิธีฮัจญ์มาแล้วเท่านั้น แต่ผู้ชายมุสลิมทั่วไป ทั้งวัยรุ่น ผู้ใหญ่ และผู้สูงอายุ ล้วนเริ่มที่จะ

ภาพ 1: ลักษณะการโพกผ้าสะระบันของชายมุสลิมไทย

หันมาใช้ผ้าสะระบันในชีวิตประจำวัน เช่น โพกไปตามงานต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นงานมัสยิด งานแต่งงาน เป็นต้น หรือโพกไปมัสยิดเพื่อประกอบพิธีละหมาด ผู้ชายมุสลิมในเขตภาคกลางของไทยถือเป็นกลุ่มแรก ๆ ที่เริ่มแพร่ขยายความนิยมผ้าสะระบัน เนื่องจากมุสลิมในเขตภาคกลางเหล่านี้มีฐานะทางด้านการเงินค่อนข้างสูง และมีความสามารถที่จะเดินทางไปประกอบพิธีฮัจญ์และอุมเราะห์ได้บ่อยกว่ามุสลิมในภาคอื่น ๆ จึงมีโอกาสได้นำเอาผ้าสะระบันเข้ามาในประเทศไทยโดยเฉพาะในเขตภาคกลาง และปัจจุบันผ้าสะระบันที่ถูกนำเข้ามาจากประเทศซาอุดีอาระเบียไม่เฉพาะเป็นแค่ของฝากญาติพี่น้องหรือเอามาใช้เองเท่านั้น แต่ยังถูกนำมาเป็นสินค้าเพื่อจำหน่ายให้กับบุคคลที่ยังไม่สามารถไปประเทศซาอุดีอาระเบียด้วยตัวเอง การนำผ้าสะระบันมาจำหน่ายมีทั้งแซะห่มุสลิมที่ไปประกอบพิธีฮัจญ์ และรวมไปถึงนักเรียนนักศึกษาไทยที่เรียนอยู่ในประเทศซาอุดีอาระเบียด้วยเช่นกัน

ผ้าสะระบันนั้นมีหลากหลายรูปแบบ ในแต่ละกลุ่มคนก็มีการใช้ผ้าสะระบันที่มีลักษณะแตกต่างกันออกไป สำหรับผู้ชายมุสลิมไทยจะนิยมผ้าสะระบันที่ถูกผลิตขึ้นจากประเทศซีเรีย เยเมน อินเดีย และซาอุดีอาระเบีย โดยเป็นผ้าสะระบันที่มีการปักเป็นลวดลายที่แตกต่างกันออกไป และผ้าสะระบันก็มีลักษณะดังต่อไปนี้

ภาพ 2: ลักษณะผ้าสระระบัน

ลักษณะของผ้าสระระบัน

ลักษณะทั่วไปของผ้าสระระบัน

โดยปกติทั่วไปแล้วผ้าสระระบันจะมีลักษณะเป็นสี่เหลี่ยมจัตุรัส ขนาดมาตรฐานคือ 150 x 150 เซนติเมตร ผ้าสระระบันจะมีทั้งแบบพิมพ์ลาย ทอลาย และการปักลายบนผืนผ้า ซึ่งการปักลายบนผืนผ้าจะเป็นที่นิยมกันมากที่สุด ผ้าสระระบันมีลวดลายต่างๆ มากมาย และมีชื่อเรียกที่แตกต่างกันออกไป ในผ้าสระระบันหนึ่งผืนจะประกอบด้วยลวดลายที่ปักลงบนผ้าไหมที่ใช้ปักจะมีความละเอียดที่ไม่เหมือนกันในแต่ละผืน ผ้าที่มีราคาแพงส่วนใหญ่จะใช้ไหมที่ละเอียดสูง เส้นเล็ก แสดงถึงความประณีตในการปักผ้า และผ้าสระระบันแต่ละผืนจะทำขอบผ้าเรียกว่า กรุย โดยลักษณะของกรุยมีสามแบบด้วยกัน

ได้แก่ กรุยตุ้ม มีลักษณะเป็นตุ้มกลม ๆ ถือเป็นกรุยที่นิยมมากที่สุดของคนใช้ผ้าสระระบัน เป็นกรุยที่หลุดแล้วหลุดเลยและมีค่าทำที่ราคาแพงที่สุด กรุยเข็ม ผ้าส่วนใหญ่จะเป็นกรุยเข็ม โดยจะมีเป็นเข็มเล็กกับเข็มใหญ่ เข็มเล็กจะมีลักษณะที่สวยมากและเล็กมากเหมือนเข็ม และต่อมาคือ กรุยผูก จะมีลักษณะคล้ายกรุยตุ้ม แต่ไม่กลมมากเหมือนกรุยตุ้ม นอกจากนั้นแล้ว ผ้าสระระบันบางผืนยังมีการเอาผ้ามาต่อกันสองชิ้นหรือสามชิ้น และรอยต่อของผ้าจะเรียกว่า เพาะ ผ้าผืนไหนที่มีเพาะจะเป็นที่นิยมกว่าผ้าที่ไม่มีเพาะ เพราะการเพาะของผ้าเป็นการแสดงถึงความประณีตของผ้าผืนนั้น ๆ และส่วนใหญ่ผ้าที่มีเพาะก็จะมีราคาแพงกว่าผ้าธรรมดาทั่วไป (อับดุลฮากิม พ่วงศิริ, สัมภาษณ์, 5 มีนาคม 2562)

เนื้อผ้าที่ใช้ทำผ้าสระระบันจะมีหลายชนิด แต่ส่วนใหญ่ที่เป็นที่นิยมใช้กันมากมี 3 ชนิด ได้แก่ ผ้าไหมผสมขนสัตว์(tussah silk) หรือที่คนไทยนิยมเรียกกันว่าผ้าลาส ผ้าคอตตอน(cotton) และผ้าป่าน(ramie) ซึ่งผ้าลาสจะเป็นผ้าที่นิยมมากที่สุดเนื่องจากเป็นผ้าที่มีลักษณะที่บางเบามาก แต่ราคาผ้าสูงมากที่สุดจากบรรดาผ้าชนิดอื่น ๆ โดยราคาผ้าส่วนใหญ่จะอยู่ที่หนึ่งหมื่นบาทขึ้นไปขึ้นอยู่กับลายปักของแต่ละชนิด ส่วนผ้าคอตตอนเป็นผ้าที่มี

ภาพ 3: ลักษณะเพาะของผ้าสระระบัน

ภาพ 4: กรุยเข็ม

ภาพ 5: กรุยตุ้ม

ลักษณะไม่หนาไม่บางมาก มีทั้งแบบนิ่มและไม่นิ่ม ผ้าสระบันส่วนใหญ่ที่พ่อค้านำมาขายมักจะเป็นผ้าคอตตอน เนื่องจากมีราคาที่ไม่สูง โดยราคาจะอยู่ที่หลักพันเท่านั้น และผ้าอีกชนิดคือผ้าป่าน ถือว่าเป็นผ้าที่นิ่มน้อยสุดจากผ้าสองชนิดข้างต้น แม้ว่าผ้าป่านจะมีลักษณะเนื้อผ้าที่บางและนิ่มมาก แต่เมื่อได้ปักลายลงบนผ้าป่านแล้ว ทำให้เวลาโปกผ้าบนศีรษะออกมาในลักษณะที่ค่อนข้างใหญ่ ไม่สวยเจกเช่นผ้าลาลู

ในอดีต ผ้าสระบันยังไม่ค่อยเป็นที่นิยมมากนัก ลักษณะของผ้าสระบันที่รู้จักกันโดยทั่วไปจึงเป็นเพียงผ้าสีเหลี่ยม ผืนสีขาวล้วนเท่านั้น ไม่มีการปักลวดลายใด ๆ ลงไป คนที่ใช้ผ้าสระบันสีขาวล้วนส่วนใหญ่มักจะเป็น โต๊ะครู หรือเด็กนักเรียนตามปอเนาะต่าง ๆ แต่ต่อมาเมื่อมีคนที่ไม่ทำฮัจญ์เริ่มซื้อผ้าสระบันที่มีลวดลายปักต่างๆ กลับมาจากประเทศซาอุดีอาระเบีย ทำให้มุสลิมไทยเริ่มรู้จักผ้าสระบันในรูปแบบอื่นๆ ที่มีใช้เพียงผ้าสีขาวล้วนมากยิ่งขึ้น จึงทำให้เกิดความนิยมขึ้นในกลุ่มผู้ชายมุสลิม โดยเริ่มก่อตัวขึ้นจากภาคกลางของไทย เริ่มสะสมผ้าสระบันรูปแบบต่างๆ โดยเฉพาะผ้าสระบันโบราณ และรวมตัวกันขึ้นของกลุ่มที่นิยมผ้าสระบันตามบ้านหรือตามงานต่างๆ จนนำไปสู่การก่อตั้งชมรมคนรักผ้าสระบันในที่สุด

สภาพการณ์ก่อนก่อตั้งชมรม

แนวความคิดเกี่ยวกับการใช้ผ้าสระบันในสังคมไทย

ในสมัยก่อนเมื่อประมาณเกือบ 10 ที่แล้ว ชุมชนมุสลิมในพื้นที่กรุงเทพมหานครและจังหวัดใกล้เคียงอื่นๆ มีแนวความคิดอย่างหนึ่งที่ถูกปลูกฝังกันมาตั้งแต่สมัยอดีตเกี่ยวกับผ้าสระบันคือ บุคคลที่สามารถโปกผ้าสระบันได้นั้นจะต้องเป็นบุคคลที่

เคยผ่านการทำฮัจญ์มาแล้ว หรือเป็นบุคคลที่มีความรู้ศาสนาในระดับโต๊ะครูหรือโต๊ะอิหม่าม บุคคลธรรมดาทั่วไปไม่สมควรที่จะโปกผ้าสระบันในพื้นที่สาธารณะ เนื่องจากจะทำให้ดูไม่เหมาะสมในสถานะของตนเอง ดังที่ สุเมธ ผาสุภาพ ผู้ก่อตั้งชมรมคนรักผ้าสระบันได้กล่าวไว้ว่า

“เมื่อก่อนเวลาที่นำไปตามงานมัสยิด ตามโรงเรียนต่าง ๆ แทบจะไม่เห็นคนใช้ผ้าสระบันกัน ไม่ว่าจะเป็นเด็กนักเรียนหรือผู้ใหญ่ เพราะว่าพวกเขาแนวคิดก่อนๆ ที่ถูกปลูกฝังกันมาว่าคนที่โปกผ้าสระบันได้นั้นจะต้องเป็นคนที่เคยไปทำฮัจญ์มาแล้ว ความคิดพวกนี้มีอยู่ในมุสลิมเราประมาณ 7-8 ปีที่แล้ว จึงทำให้ไม่มีใครกล้าโปก ไม่ว่าจะเป็นโปละหมาดที่มีมัสยิดหรือไปเที่ยวตามงานมัสยิดก็ไม่ค่อยเห็นใครใช้กัน แต่อาจจะมีบ้างที่ใช้ผ้าสีขาวกัน” (สัมภาษณ์, 18 ธันวาคม 2562)

แนวคิดดังกล่าวได้ปิดกั้นการนำผ้าสระบันมาใช้สำหรับผู้ชายมุสลิม ทั้งที่ความเป็นจริงแล้ว ผ้าสระบันถือเป็นเครื่องแต่งกายของผู้ชายมุสลิมตามแบบสุนนะห์ของท่านนบีมุฮัมมัด ซล. ได้ทำเป็นแบบอย่างเอาไว้แล้ว ในทัศนะของศาสนาอิสลาม การโปกผ้าสระบันถือเป็นสิ่งที่ศาสนาสันับสนุนให้กระทำและยังได้รับผลบุญจากการโปกผ้าสระบัน หากการโปกนั้นมีความเจตนาเพื่อทำตามแบบอย่างของท่านนบีโดยมิได้โปกเพื่อโอ้อวดต่อกัน

จากแนวคิดข้างต้น ทำให้ผู้ชายมุสลิมในพื้นที่ภาคกลางแทบจะไม่มีใครโปกผ้าสระบันเลย ยกเว้นก็แต่ครูสอนศาสนาหรือผู้สูงอายุที่ผ่านการทำฮัจญ์มาแล้วเท่านั้น นอกจากนั้นแล้ว ผ้าสระบันแทบจะไม่ใช่ที่รู้จักในหมู่นักชายมุสลิม เพราะมิได้เป็นส่วนหนึ่งในเครื่องแต่งกายของพวกเขาในขณะนั้น สภาพสังคมมุสลิมในยุคนี้จึงมีลักษณะการแต่งกายแบบสากลทั่วไป แม้กระทั่งตามงานมัสยิด

หรืองานศาสนาต่าง ๆ ผู้ชายมุสลิมโดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่นมักจะโปกเสื้อยัด กางเกงยีนส์กันเป็นเรื่องธรรมดา และในทางกลับกันการแต่งกายด้วยชุดมุสลิม เช่น การนุ่งโสร่ง สวมเสื้อกั๊ว กลายเป็นเรื่องล้าหลังและน่าอาย จนทำให้อัตลักษณ์ความเป็นมุสลิมชายถูกกลืนหายไปกับวัฒนธรรมของชาวตะวันตก

นอกจากนั้นแล้ว ผ้าสะระบันที่มีอยู่ในประเทศไทยในขณะนั้นมักจะเป็นของผู้สูงอายุ การโปกมักจะใส่กันเพียงภายในบ้านเวลาทำการละหมาด หรือไม่ก็เก็บไว้ในตู้โดยมิได้นำออกมาสู่พื้นที่สาธารณะให้คนภายนอกได้เห็นกัน ทำให้ผ้าสะระบันกลายเป็นเพียงผ้าโบราณสำหรับคนรุ่นก่อนเท่านั้น โดยเยาวชนคนรุ่นใหม่แทบจะไม่มีโอกาสได้เห็นหรือสัมผัสได้เลย อีกทั้ง การซื้อขายผ้าสะระบันในประเทศไทยแทบจะไม่มีให้เห็น ไม่มีพ่อค้าผ้าสะระบันที่นำผ้ามาขาย จึงทำให้ผ้าสะระบันในยุคนี้เป็นสิ่งที่หาซื้อยากมาก ส่วนใหญ่จะมีเพียงแค่คนที่ได้ไปทำฮัจญ์หรือฮะห์เท่านั้นที่จะสามารถซื้อผ้าสะระบันมาได้ ฉะนั้น คนทั่วไปที่ต้องการใช้ผ้าสะระบันจึงแทบจะไม่มีโอกาสได้ครอบครองเลย เพราะไม่สามารถหาซื้อได้ทั่วไป แต่จะต้องไปซื้อที่เมืองมักกะห์เท่านั้น

กระแสความนิยมในผ้าสะระบันโบราณของนักสะสมผ้า

ก่อนที่ชมรมคนรักผ้าสะระบันจะก่อตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการในปี พ.ศ. 2557 ได้มีกลุ่มนักสะสมผ้าสะระบันโบราณเริ่มเคลื่อนไหวโดยการจับกลุ่มกันขึ้นมาเป็นกลุ่มย่อย ๆ ตามชุมชนของตนเอง มีการนำเอาผ้าโบราณของตนเองที่มีอยู่ออกมาแสดงโชว์แก่เพื่อนร่วมกลุ่มและพูดคุยแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับประวัติของผ้าสะระบันแต่ละผืน แต่เนื่อง

ด้วยผ้าสะระบันในยุคนั้นมีจำนวนน้อย ทำให้นักสะสมบางคนต้องการผ้ามาสะสมเพิ่มมากขึ้น จึงได้ตามหาผ้าโบราณจากพื้นที่ต่าง ๆ ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยเฉพาะตามบ้านของผู้สูงอายุที่มีฐานะดีหรือแซ่ห์เก่า ๆ จะมีผ้าสะระบันโบราณอยู่เป็นจำนวนมาก พวกเขาจะซื้อมาจากมักกะห์ในยุคสมัยก่อน ตั้งแต่ยุคที่การเดินทางไปประกอบพิธีฮัจญ์ด้วยเรือ ในสมัยนั้นผ้าสะระบันจะมีราคาแพงมาก อาจได้ถึงหลักหมื่น คนธรรมดาทั่วไปจะไม่ค่อยมีความสามารถที่จะซื้อได้ แต่เนื่องด้วยผ้าสะระบันโบราณเป็นสิ่งที่มีความค่าและมีราคาที่ค่อนข้างสูง ทำให้เจ้าของผ้าส่วนใหญ่ไม่ค่อยนำออกมาให้เห็นในพื้นที่สาธารณะมากเท่าไร จึงเกิดกระบวนการตามหาผ้าสะระบันโบราณกันเกิดขึ้น โดยแนวทางของกลุ่มนักสะสมผ้าสะระบันคือการเฝ้าดูตามมัสยิด หรือตามงานศาสนาต่าง ๆ หากเห็นใครที่โปกผ้าสะระบันหรือนำผ้าสะระบันออกมาใช้ก็จะนำข่าวมาแจ้งให้กับเพื่อนในกลุ่มนักสะสมผ้าด้วยกัน และได้ไปที่บ้านเพื่อขอซื้อผ้าจากคนที่มีผ้าสะระบันโบราณดังกล่าว (อับดุลฮาเก็ม พวงศิริ. สัมภาษณ์, 3 มีนาคม 2562)

ต่อมาได้มีนักดะวะห์คนไทย (นักเผยแพร่ศาสนาอิสลาม) ได้เข้าไปทำการเผยแพร่ศาสนาอิสลามและเรียกร้องเชิญชวนสู่การทำความดีในประเทศอินโดนีเซีย ได้นำเอาผ้าสะระบันโบราณและเก่าแก่จากอินโดนีเซียเข้ามาสู่ในประเทศไทย ซึ่ง อับดุลฮาเก็ม พวงศิริ ได้เล่าต่อว่า

“โดยแรกเริ่มจะมีนักดะวะห์จากอินโดนีเซียคนหนึ่งหิ้วผ้าสะระบันโบราณมาจากอินโดนีเซีย และนำมาขายในกรุงเทพฯ ตอนนั้นทำให้แปลกใจกันมาก ผ้าที่นำเข้ามาส่วนใหญ่จะมีสภาพดี บางผืนก็เป็นผ้าใหม่ที่ตกค้าง นักดะวะห์ชาวอินโดนีเซียที่หิ้วผ้ามา ก็เริ่มหาแหล่งพวกพ่อค้าหรือพวกนักสะสม

ผ้าสະระบันเพื่อที่จะเสนอขายผ้าที่เขาหิ้วมา
ตอนแรก นักสะสมผ้าบางคนก็ไม่กล้าซื้อ เพราะ
คิดว่าเป็นผ้าใหม่ เห็นรอยปักยังใหม่ ๆ และเมื่อ
ชาวอินโดนีเซียเห็นว่าคนไทยนิยมผ้าสະระบัน
โบราณกันเยอะ ก็เริ่มนำผ้าเข้ามาเยอะขึ้นเรื่อย ๆ
เมื่อผ้ามีเยอะก็ทำให้ราคาผ้าเริ่มลดลง” (สัมภาษณ์,
3 มีนาคม 2562)

การนำผ้าจากอินโดนีเซียเข้ามาถือเป็นการ
จุดกระแสการสะสมผ้าสະระบันของผู้ชายมุสลิมใน
เขตภาคกลางให้เพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะในหมู่คน
ชนชั้นกลางที่มีฐานะทางด้านการเงินค่อนข้างสูง
เนื่องจากผ้าสະระบันโบราณมักจะมีราคาที่สูงมาก
โดยราคาจะอยู่ที่หลักพันถึงหลักหมื่น ขึ้นอยู่กับ
สภาพผ้าแต่ละชนิด เมื่อสະระบันโบราณจาก
อินโดนีเซียถูกนำเข้ามาจากนักดะวะห์ ก็เริ่มมี
การติดต่อซื้อขายกับชาวอินโดนีเซียโดยตรง
ผ้าสະระบันโบราณในช่วงนั้นจึงถูกซื้อมาสสมเยอะ
มากจากกลุ่มคนที่นิยมในผ้าสະระบัน

ภายหลังจากที่ผ้าสະระบันเริ่มเข้ามาทั้ง
จากทางซาอุดีอาระเบียและอินโดนีเซีย นักสะสม
ผ้าสະระบันก็เริ่มรวมตัวกันเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ คน
ที่มีผ้าสະระบันก็ได้นัดพูดคุยกับเพื่อนที่นิยมใน
ผ้าสະระบันด้วยกัน เพื่อพบปะและแลกเปลี่ยน

ความรู้เกี่ยวกับผ้าสະระบัน จะมีการนัดพบปะกัน
ในบ้านของใครคนใดคนหนึ่งในละแวกใกล้เคียง
โดยในแต่ละชุมชนจะมีหลายกลุ่มที่จะนัดพบปะกัน
ในลักษณะดังกล่าว และเมื่อการจัดงานมีสยิดต่าง ๆ
เกิดขึ้น กลุ่มดังกล่าวก็จะนัดพบปะกันหลาย ๆ กลุ่ม
เพื่อแลกเปลี่ยนและให้ชมผ้าสະระบัน ก่อนที่จะนัด
พบปะกันก็จะออกประกาศว่าจะเจอกันประมาณ
เดือนหรือสองเดือนที่จะถึง ในตอนนั้นระหว่างกลุ่ม
ก็จะปฏิสัมพันธ์กันตลอด ความนิยมในผ้าสະระบัน
จึงเริ่มก่อตัวขึ้นจากกลุ่มเล็ก ๆ ดังกล่าว ส่งผลให้
คนอื่น ๆ ที่ไม่เคยรู้จักผ้าสະระบันก็เริ่มที่จะหันมา
สนใจผ้าสະระบันเพิ่มมากขึ้น บางคนที่ไม่เคยมี
ผ้าสະระบันก็เริ่มซื้อและเก็บสะสมขึ้นเรื่อย ๆ จน
กลายเป็นนักสะสมผ้าสະระบันในปัจจุบัน (มุฮัมมัด
ดอลละกองเสลิม, สัมภาษณ์, 6 มีนาคม 2562)

ชมรมคนรักผ้าสະระบัน

ประวัติชมรมคนรักผ้าสະระบัน

การรวมกลุ่มเล็ก ๆ ของนักสะสมและกลุ่มคน
ที่นิยมในผ้าสະระบันทำให้ผ้าสະระบันเริ่มแพร่กระจาย
เข้าสู่หมู่ผู้ชายมุสลิมมากขึ้น จนนำไปสู่การก่อตั้ง
ชมรมคนรักผ้าสະระบัน ถูกสร้างขึ้นในวันที่ 22
กรกฎาคม พ.ศ. 2547 โดยมีชื่อเต็มว่า ชมรมคนรัก
ผ้าสະระบัน (มุสลิมไทยแลนด์) เป็นชมรมที่สร้างขึ้น
ในสื่อออนไลน์เฟซบุ๊ก อับดุลฮาकिม ฟวงศิริ หนึ่งใน
ทีมงานหลักที่ร่วมการก่อตั้งชมรมขึ้นมาแล้วว่า

“คนที่ริเริ่มความคิดที่จะก่อตั้งคือ บังรอฟิก
(สุเมธ ผาสุภาพ) ตอนที่เริ่มคุยกับบังรอฟิกเขาบอก
ว่าเขาต้องการสร้างกลุ่มผ้าสະระบัน ตัวเขาเองไม่ใช่
นักสะสมผ้าสະระบัน แต่ด้วยกับใจที่รักเลยอยาก
สร้างกลุ่มขึ้นมา เขาก็โทรมาปรึกษาผมเรื่องการ
สร้างกลุ่ม ตอนนั้นเขาสร้างขึ้นมาแล้ว ผมก็เลยช่วย
เขาโดยการโพสต์ผ้าต่าง ๆ ลงในกลุ่ม ตอนนั้นก็เริ่ม

มีคนสนใจผ้า นอกจากบังรอฟิกแล้วยังมีบังนาวี (นาวี นุซมี) ที่ริเริ่มในการก่อตั้งกลุ่ม บังนาวีจะเป็นคนที่สะสมผ้ามาก่อนผมนานมาก เขาจะเป็นนักสะสมผ้าตัวยง เขาจะซื้อผ้ามาและสะสมอย่างเดียวโดยไม่มีเป้าหมายในการขาย” (สัมภาษณ์, 3 มีนาคม 2562)

เป้าหมายหลักของการก่อตั้งชมรมขึ้นมา ก็เพื่อต้องการให้ผู้ชายมุสลิมโดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชนรุ่นใหม่ได้รู้จักกับผ้าสะระบันและหันมาพกผ้าสะระบันตามแนวทางของท่านศาสดามุฮัมมัด ช.ล. และเพื่อต้องการเป็นศูนย์กลางในรวบรวมกลุ่มคนที่นิยมชมชอบในผ้าสะระบันให้มาแลกเปลี่ยนความรู้ ความเคลื่อนไหว และการค้าขายผ้าสะระบัน (สุเมธ ฆาสุภาพ. สัมภาษณ์, 18 ธันวาคม 2562)

ปัจจุบัน ชมรมคนรักผ้าสะระบันก่อตั้งมาแล้วเป็นระยะเวลาประมาณ 5 ปี ถูกก่อตั้งโดยนายสุเมธ ฆาสุภาพ ทำหน้าที่เป็นผู้ดูแลและควบคุมความเคลื่อนไหวในกลุ่ม มีประธานชมรมคือ นายนาวี นุซมี มีสมาชิกมากกว่า 18,000 คนที่อยู่ในกลุ่มเฟซบุ๊ก โดยสถานะกลุ่มตั้งเป็นกลุ่มสาธารณะทำให้สามารถเชิญชวนคนภายนอกเข้ามาร่วมกลุ่มสมาชิกได้ง่ายขึ้น อย่างไรก็ตาม กลุ่มชมรมคนรักผ้าสะระบันมิได้เป็นกลุ่มชมรมแรกที่ก่อตั้งขึ้นมาโดยมีเป้าหมายในการรณรงค์การใช้ผ้าสะระบัน แต่เคยมีชมรมคนรักใต้ปและสะระบันที่ก่อตั้งขึ้นมาก่อนแต่มิได้รับความสนใจจากผู้ชายมุสลิมมากนัก และในปัจจุบันกลุ่มชมรมดังกล่าวก็ปิดตัวลงแล้ว เนื่องจากผู้ก่อตั้งชมรมได้เสียชีวิตลงและไม่มีใครบริหารชมรมต่อ แต่สำหรับชมรมคนรักผ้าสะระบันแล้ว ถึงแม้ว่าจะเป็นเพียงกลุ่มที่สร้างขึ้นในโลกออนไลน์แต่การบริหารกลุ่ม และการขับเคลื่อนกลุ่มก็ได้ปฏิบัติกันจริง ๆ โดยชมรมจะมีตำแหน่งต่าง ๆ ของสมาชิกที่มีบทบาทในชมรม ได้แก่ ประธาน

ชมรม รองประธานชมรม คณะกรรมการ และที่ปรึกษาชมรม โดยตำแหน่งเหล่านี้ผู้ก่อตั้งกลุ่มจะเป็นผู้พิจารณาเลือกขึ้นมาเอง

นอกจากนั้นแล้ว ชมรมยังได้จัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อรณรงค์ให้มีการอนุรักษ์การใช้ผ้าสะระบัน เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับผ้าสะระบันโบราณให้คนรุ่นหลังได้เรียนรู้และเห็นคุณค่าของผ้าแต่ละผืน อีกทั้งยังเปิดพื้นที่ให้กับพ่อค้าผ้าสะระบันให้สามารถทำการซื้อขายกันได้ภายในกลุ่ม เพื่อเป็นแนวทางในการกระตุ้นให้ผู้ชายมุสลิมไทยหันมาใช้ผ้าสะระบันกันมากขึ้น

บทบาทและการขับเคลื่อนงานของชมรมคนรักผ้าสะระบัน

การรณรงค์ให้ผู้ชายมุสลิมหันมาใช้ผ้าสะระบัน

ดังที่กล่าวไว้แล้วข้างต้นว่า เป้าหมายหลักของการก่อตั้งชมรมขึ้นมา ก็เพื่อต้องการรณรงค์ให้ผู้ชายมุสลิมหันมาพกผ้าสะระบันให้มากขึ้น ฉะนั้น เมื่อชมรมก่อตั้งขึ้น บทบาทแรกที่ได้ทำคือการเชิญชวนให้ผู้ชายมุสลิมโดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่นเยาวชนมุสลิม

ม คนรัก ผ้าสะระบัน (มุสลิมแลนด์)

สาธารณชน - สมาชิก 1.9 หมื่น คน

ชมรมคนรักผ้าสะระบัน (มุสลิมไทยแลนด์)

12 ธันวาคม 2016 · ๑๖

ทุกและจุดประสงค์ของการก่อตั้ง...ชมรม คนรัก ผ้าสะระบัน(มุสลิมไทยแลนด์) และคณะผู้บริหารชมรมฯ รณรงค์ให้คนรัก ผ้าสะระบัน(มุสลิมไทยแลนด์) หันมาใช้ผ้า สะระบัน (ผ้าสะระบัน) แทนเสื้อยืด เสื้อ กะโป๊ ผ้าสะระบัน(มุสลิมไทยแลนด์) มาเพื่อ และรักษาไว้ซึ่งสิ่งที่ดีงามของศาสนาอิสลามของเราคือคำสอนว่าให้การรักษา...

เกี่ยวกับ

ขอความสันติสุขของประชาคมมุสลิมไทยทุกภาคส่วนในนามตัวแทนของผู้นอกกลุ่ม ขอชี้แจง/สมาชิกว่า กลุ่ม... ดูเพิ่มเติม

สาธารณชน

ทุกคนสามารถดูได้ว่าใครอยู่ในกลุ่มและโพสอะไรบ้าง

๑๑ · แสดงโปรไฟล์เพิ่มเติม

ภาพ 6: โปรไฟล์กลุ่มชมรมคนรักผ้าสะระบัน

ตามโรงเรียนและสถาบันปอเนาะต่าง ๆ ให้เริ่มหันมา โภกผ้าสะระบัน โดยเริ่มชักชวนกลุ่มเยาวชนกลุ่ม เล็ก ๆ ที่ผู้ก่อตั้งชมรมรู้จักให้ โภกผ้าสะระบันและเมื่อ โภกผ้าสะระบันแล้วให้พยายามถ่ายรูปเก็บไว้ในทุก ๆ สถานที่ที่สวมไป และให้นำรูปการ โภกผ้าสะระบัน ดังกล่าวมาเผยแพร่ในกลุ่มชมรมคนรักผ้าสะระบัน เพื่อเป็นแรงกระตุ้นให้สมาชิกคนอื่น ๆ ที่มาพบเห็น มีแรงบันดาลใจอยากที่จะ โภกผ้าสะระบันด้วย ดังที่ สุเมธ ฆาสุภาพ ผู้ก่อตั้งชมรมคนรักผ้าสะระบัน เล่าว่า

“ตอนเปิดชมรมช่วงแรกๆ น้ำจะเริ่มเชิญชวน เด็กๆ นักเรียนในเขตภาคกลางให้เข้ามาในกลุ่ม ชมรม และเชิญชวนให้ โภกผ้าสะระบัน โดยเวลา โภก ไปไหนก็ตามให้พยายามถ่ายรูปไว้ และโพสต์ลงใน กลุ่ม ทั้งนี้เพื่อต้องการเป็นแรงกระตุ้นให้กับคนอื่น ๆ ที่มาพบเห็นมีความรู้สึอยากใช้ผ้าสะระบันด้วย และพยายามบอกเด็ก ๆ นักเรียนเหล่านั้น หากมี เพื่อนก็ให้ช่วยลากเข้ากลุ่มให้เข้ากันมาเยอะ ๆ” (สัมภาษณ์, 18 ธันวาคม 2562)

ภาพ 7: การ โภกผ้าสะระบันของกลุ่มวัยรุ่น

นอกจากการเชิญชวนกลุ่มวัยรุ่นที่ผู้ก่อตั้งรู้จัก เป็นการส่วนตัวแล้ว ยังได้เชิญชวนครูบาอาจารย์ที่ สอนอยู่ตามโรงเรียนและสถาบันปอเนาะต่าง ๆ ใน พื้นที่กรุงเทพฯและจังหวัดใกล้เคียงให้ช่วยกันชักจูง กลุ่มนักเรียนของตนเองให้เข้ามาเป็นสมาชิกของ กลุ่มชมรม และหันมา โภกผ้าสะระบันกันให้มากขึ้น และรวมไปถึงบรรดาครูบาอาจารย์เองที่ช่วยกันเป็น แบบอย่างให้กับลูกศิษย์โดยการ โภกผ้าสะระบันไป สอนในโรงเรียนไปละหมาดที่มีสยิด หรือไปร่วมงาน ศาสนาต่าง ๆ และถ่ายรูปการ โภกผ้าสะระบันเพื่อ เผยแพร่ลงในกลุ่มชมรม เมื่อมีการเผยแพร่รูปมาก ขึ้นเรื่อย ๆ ก็ส่งผลให้ผู้ชายมุสลิมหลายคนทั้งกลุ่ม วัยรุ่น และกลุ่มผู้ใหญ่ที่ไม่เคยใช้ผ้าสะระบันก็เริ่ม หันมาศึกษาเกี่ยวกับผ้าสะระบัน พร้อมทั้งหาซื้อ ผ้าสะระบันเพื่อนำมา โภกด้วย สุเมธ ฆาสุภาพ เล่า ต่อว่า “น้ำได้เชิญชวนให้พวกครูบาอาจารย์เวลา โภก ไปตามงานต่าง ๆ แล้ว ให้ช่วยถ่ายรูปและเอามา โฟสต์ในกลุ่ม และเชิญชวนคนอื่น ๆ ให้หันมาใช้ ผ้าสะระบันกัน โดยครั้งแรกน้ำจะ โฟสต์ ในกลุ่ม เชิญชวนก่อน และหลังจากนั้นเวลาน้ำไปเจอนักเรียน ตามงานต่างๆ ก็พยายามบอกเขาหันมาใช้ผ้าสะระบัน” (สัมภาษณ์, 18 ธันวาคม 2562)

เมื่อผู้ชายมุสลิมในเขตภาคกลางเริ่มสนใจใน ผ้าสะระบันกันมากขึ้น ทางชมรมคนรักผ้าสะระบัน จึงได้จัดกิจกรรมการประกวดผ้าสะระบันเพื่อชิง ถ้วยรางวัลจากท่านจุฬาราชมนตรีขึ้นมาเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2559 ที่โรงเรียนมะเซาะฮาดุดดิน 2 เป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามชื่อดังของ กรุงเทพมหานคร การจัดประกวดดังกล่าวแบ่งออกเป็นสองรูปแบบคือ การประกวดผ้าสะระบัน สวยงามของบุคคลทั่วไป และการประกวดการ โภก ผ้าสะระบันของกลุ่มเยาวชนนักเรียนตามสถาบัน ต่าง ๆ ที่เข้าร่วมแข่งขัน เป้าหมายของการจัด

กิจกรรมดังกล่าวคือเพื่อต้องการให้นักเรียนตามสถาบันต่าง ๆ ได้เรียนรู้เกี่ยวกับผ้าสระระบัน ทั้งชนิดของผ้า ลวดลายผ้า และวิธีการปักต่าง ๆ ภายหลังจากการจัดประกวดดังกล่าว ส่งผลให้เกิดการตื่นตัวขึ้นของกลุ่มผู้ชายมุสลิมในเขตภาคกลางเกี่ยวกับผ้าสระระบันเป็นอย่างมาก

ภายหลังจากจัดงานการประกวดผ้าสระระบัน และเกิดการตื่นตัวในการนำผ้าสระระบันมาใช้ของกลุ่มผู้ชายมุสลิมในภาคกลางแล้ว ก็เกิดการพยายามที่จะหาซื้อผ้าสระระบันที่ผ่านการเข้าประกวดบนเวทีหรือผ้าสระระบันอื่น ๆ ที่สามารถนำเอามาประกวดได้ เมื่อความต้องการผ้ามีเยอะ ผ้าสระระบันในขณะนั้นจึงมีราคาที่สูงขึ้นมาก เพราะด้วยกับจำนวนผ้าที่มีน้อย แต่ความต้องการของคนที่จะครอบครองผ้านั้นมีมาก ถือเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญของวงการผ้าสระระบันในเมืองไทย แต่อย่างไรก็ตาม การจัดประกวดดังกล่าวก็ได้ทำให้เจตนาธรรมณ์ของการใช้ผ้าสระระบันที่ควรจะเป็นเปลี่ยนไปจากเป้าหมายเดิม โดยเฉพาะในการประกวดผ้าสระระบันที่สวยงาม ส่งผลให้ผู้ชายมุสลิมหลายคนต้องการครอบครองผ้าสระระบันเพื่อนำเอาไปประกวดมากกว่าที่จะเอาไปปักเพื่อหวังผลบุญทางด้านศาสนา

การเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับผ้าสระระบัน

กลุ่มชมรมคนรักผ้าสระระบันในสื่อออนไลน์ ถือเป็นพื้นที่สำคัญในการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับผ้าสระระบันในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นประวัติความเป็นมาของผ้าสระระบันแต่ละชนิด ลักษณะการปักผ้าสระระบันของกลุ่มชนต่าง ๆ ในสมัยอดีต ผ้าชนิดต่าง ๆ ของชนชั้นสูงในยุคก่อน หรือวิธีการปักผ้าในรูปแบบต่าง ๆ จะมีทีมงานของชมรมที่มีองค์ความรู้เกี่ยวกับผ้าสระระบันคอยนำเอาข้อมูลเหล่านี้มาเผยแพร่

ภาพ 8: วิธีการปักผ้าสระระบัน

แพร่ลงในกลุ่มชมรม เพื่อเป็นการกระตุ้นให้เกิดความสนใจและเห็นคุณค่าของการใช้ผ้าสระระบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับกลุ่มเยาวชนวัยรุ่นในปัจจุบัน ยังไม่ค่อยมีองค์ความรู้เกี่ยวกับผ้าสระระบันมากนักและสมาชิกทั่วไปหากมีข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับผ้าสระระบันก็จะนำเอามาเผยแพร่ลงในกลุ่มชมรมเช่นเดียวกันก็จะทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันภายในสมาชิกกลุ่มชมรมคนรักผ้าสระระบัน

นอกจากนั้นแล้ว ชมรมยังมีกิจกรรมการจัดบุธผ้าสระระบันตามงานมัสยิดหรืองานโรงเรียนต่าง ๆ ในเขตภาคกลางอีกด้วย กิจกรรมนี้ถือเป็นกิจกรรมหลักของทางชมรมที่จัดขึ้นอย่างต่อเนื่องและบ่อยครั้ง โดยรูปแบบการจัดบุธคือการเปิดโอกาสให้สมาชิกชมรมนำเอาผ้าสระระบันของตนเองออกมาตั้งแสดงภายในงาน และมีวิทยากรที่มีองค์ความรู้เกี่ยวกับผ้าสระระบันแต่ละชนิดมาให้ความรู้แก่บุคคลทั่วไปที่เข้ามาชม ผ้าสระระบันในงานมีทั้งเอามาตั้งแสดงเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับผ้า และมีทั้งผ้าที่เจ้าของตั้งใจเอามาวางเพื่อจำหน่าย หากมีคนสนใจในตัวผ้าก็จะซื้อขายกันได้ภายในงาน โดยกำไรส่วน

หนึ่งจากการขายก็จะมอบไว้ให้กับกองทุนของชมรม (สุเมธ ฆาสุภาพ. สัมภาษณ์, 18 ธันวาคม 2562)

การจัดบุฟเฟ่ต์ตามงานต่าง ๆ จึงเป็นกิจกรรมที่สร้างความสนใจในผ้าสละบันให้กับบุคคลที่ชื่นชอบสละบันเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เพราะการจัดแสดงความรู้เกี่ยวกับผ้าสละบันถือเป็นการเปิดกว้างทางความรู้และความสนใจของบุคคลทั่วไปในพื้นที่สาธารณะสามารถเข้าถึงได้ง่ายในทุกช่วงวัย ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มวัยรุ่น ผู้ใหญ่หรือผู้สูงอายุ ล้วนสามารถที่จะเข้าถึงกลุ่มชมรมคนรักผ้าสละบันได้โดยสามารถที่จะสัมผัสผ้าของจริง และสอบถามทุกข้อสงสัยเกี่ยวกับผ้าสละบันต่อคนที่มีความรู้ในผ้าสละบันได้เป็นอย่างดี

การสร้างอัตลักษณ์การโพกผ้าสละบันในกลุ่มผู้ชายมุสลิม

ชมรมคนรักผ้าสละบันยังมีบทบาทในการสร้างอัตลักษณ์การโพกผ้าสละบันในกลุ่มผู้ชายมุสลิมไทยในเขตภาคกลาง โดยกิจกรรมหลักที่ส่งเสริมการสร้างอัตลักษณ์ดังกล่าวคือการจัดงานพบปะกันระหว่างสมาชิกชมรม การจัดงานพบปะได้จัดขึ้นเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2558 มีเป้าหมายเพื่อต้องการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในชมรมส่วนใหญ่อยู่คนละพื้นที่ให้มีโอกาสได้มารู้จัก พูดคุยและแลกเปลี่ยนกัน “น่าจะอยากให้สมาชิกในชมรมมาพบปะ และเชื่อมสัมพันธ์กัน สมาชิกชมรมแต่ละคนส่วนใหญ่จะอยู่ต่างพื้นที่ คนละจังหวัดกัน การจัดงานพบปะจึงทำให้คนที่ไม่เคยเจอไม่เคยรู้จักกันได้มาพูดคุยกัน มันก็เลยเริ่มทำให้เครือข่ายขยายกว้างขึ้นเรื่อย ๆ” (สุเมธ ฆาสุภาพ. สัมภาษณ์, 18 ธันวาคม 2562) อีกทั้ง การชอบในผ้าสละบันเหมือน ๆ กัน เปรียบเสมือนการมีอัตลักษณ์บางอย่างร่วมกันของคนหลาย ๆ คน จนก่อให้เกิดความรู้สึกเป็นอันหนึ่ง

อันเดียวกัน การเป็นพวกเดียวกัน มีรสนิยมการใช้ผ้าสละบันร่วมกัน อัตลักษณ์ดังกล่าวจึงกลายเป็นตัวหลอมรวมกลุ่มคนเข้าด้วยกัน ให้มีความรู้สึกและความชอบเดียวกัน และเครือข่ายของกลุ่มคนรักผ้าสละบันก็ได้ขยายกว้างขึ้นเรื่อย ๆ จากภาคกลางสู่พื้นที่ภาคอื่น ๆ ของประเทศไทยในปัจจุบัน

นอกจากนั้นแล้ว การเป็นสมาชิกของชมรมคนรักผ้าสละบันและชอบในการโพกผ้าสละบันที่เหมือน ๆ กัน เมื่อเวลาไปเจอกันตามมัสยิด หรือตามงานศาสนาต่าง ๆ เช่น งานมัสยิด งานโรงเรียน และงานการกุศล ต่างคนต่างโพกผ้าสละบันจะทำให้มีความรู้สึกร่วมกัน คือการเป็นคนที่มีรสนิยมในการชอบใช้ผ้าสละบันเหมือนกัน แม้ว่าต่างคนต่างไม่เคยรู้จักกันมาก่อน ไม่เคยพูดคุย ไม่เคยรู้เรื่องราวของกันและกัน แต่เพียงการใช้ผ้าสละบันที่เหมือน ๆ ก็สามารถนำทั้งสองมาพูดคุยแลกเปลี่ยนกัน ส่วนใหญ่จะเป็นการแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับผ้าสละบันที่ตนเองโพก ทำให้คนที่ไม่เคยรู้จักกันเกิดความรู้สึกร่วมกันเหมือนเป็นพวกเดียวกัน ก่อให้เกิดเครือข่ายทางความสัมพันธ์ที่กว้างขึ้นเรื่อย ๆ

ในปัจจุบันอัตลักษณ์การโพกผ้าสละบันของผู้ชายมุสลิมถือเป็นอัตลักษณ์ที่โดดเด่นของสังคมมุสลิมในเขตภาคกลางอย่างเห็นได้ชัด ในขณะที่ภาคใต้จะเห็นผู้ชายมุสลิมโพกผ้าสละบันเฉพาะกลุ่มคนที่ชื่นชอบส่วนตัวเพียงไม่กี่คนเท่านั้น ถึงแม้ว่าปัจจุบันสมาชิกของชมรมคนรักผ้าสละบันจะขยายไปถึงภาคใต้ แต่ก็มีสมาชิกเพียงเล็กน้อยและยังไม่เป็นที่นิยมของสังคมกลุ่มใหญ่ในภาคใต้ ตามงานศาสนาต่าง ๆ ยังพบว่าผู้ชายมุสลิมส่วนน้อยที่โพกผ้าสละบัน ในขณะที่ภาคกลางจะพบเห็นการโพกผ้าสละบันของผู้ชายในพื้นที่สาธารณะทั่วไป โดยเฉพาะตามงานมัสยิดหรืองานโรงเรียนต่าง ๆ ภาพบรรยากาศในงานจะเต็มไปด้วยการแต่งกาย

ด้วยผ้าสระระบันของผู้ชาย ถ้าหากมีใครที่ไม่พกผ้าสระระบันไป จะกลายเป็นเรื่องแปลกตา โดยเฉพาะสมาชิกของชมรมคนรักผ้าสระระบันหากไปเจอในพื้นที่ตามงานศาสนาในสภาพที่มีได้พกหรือขาดผ้าสระระบันไปก็ทำให้เกิดความแปลกใจและเกิดคำถามขึ้นกับคนรอบข้างว่าผ้าสระระบันหายไปไหน ทำไมถึงไม่พกมา ดังเช่น การิม ดอเลาะมาน เป็นนักสะสมผ้าสระระบันและเป็นสมาชิกคนหนึ่ง ของชมรมได้กล่าวว่า “เวลาไปงานบุญแล้วไม่ได้พกผ้าสระระบันไปก็ทำให้เกิดคำถามจากคนรอบข้างว่า ทำไมถึงไม่พกผ้าสระระบันมา สังคมมันเปลี่ยนไปมาก กลายเป็นเรื่องแปลกหากไม่ใส่ผ้าสระระบัน มันเลยกลายเป็นแรงจูงใจให้ใช้กัน” (สัมภาษณ์, 6 มีนาคม 2562) จากปรากฏการณ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า อัตลักษณ์การพกผ้าสระระบันของผู้ชายมุสลิมในเขตภาคกลางกลายเป็นส่วนหนึ่งของเครื่องแต่งกายในชีวิตประจำวันที่จะต้องให้มีให้เห็นกันในทุกพื้นที่ของสังคมภาคกลาง “กระแสที่เกิดขึ้นในทุกวันนี้กลายเป็นว่าในชีวิตประจำวันต้องมีผ้าสระระบันติดตัวไปด้วย บางครั้งใส่เสื้อยืดกางเกงยีนส์แต่ก็ยังมีผ้าสระระบันที่พาดอยู่บนบ่า มันกลายเป็นอัตลักษณ์ของกลุ่มคนเหล่านี้ไปแล้ว” (อับดุลการิม ดอเลาะมาน. สัมภาษณ์, 6 มีนาคม 2562)

การเป็นพื้นที่ “ตลาด” ของการซื้อขายผ้าสระระบัน

ภายหลังจากที่ชมรมคนรักผ้าสระระบันได้ก่อตั้งขึ้นมาสักระยะหนึ่งแล้ว กระแสความนิยมในผ้าสระระบันเริ่มเพิ่มมากขึ้น แต่ในขณะนั้นผ้าสระระบันมีจำนวนจำกัด ส่วนใหญ่จะเป็นผ้าสระระบันโบราณมีราคาแพง ทำให้กลุ่มเยาวชนนักเรียน นักศึกษา หรือคนธรรมดาทั่วไปที่อยากได้ผ้าสระระบันไว้ใช้ไม่มีกำลังและความสามารถในการซื้อผ้าสระระบัน

ที่มีราคาแพงได้ ทางชมรมจึงเปิดโอกาสให้พ่อค้าผ้าสระระบันสามารถนำผ้าสระระบันที่หลากหลายแบบเข้ามาค้าขายในกลุ่มชมรมได้ เพื่อให้ง่ายต่อการซื้อผ้าสระระบันไปใช้ และสามารถเลือกซื้อได้ในราคาที่เหมาะสม “ชมรมยังเป็นพื้นที่ในการค้าขายผ้าสระระบันด้วย ตอนแรกที่น่าเปิดชมรมก็คืออยากรณรงค์ให้เยาวชนหันมาพกผ้าสระระบัน และหลังจากนั้นไม่นาน เห็นว่าพวกเด็ก ๆ เยาวชนที่เขาอยากพกผ้าแต่ไม่มีโอกาสไปซื้อผ้าที่มักจะหัดด้วยตัวเอง ก็เลยอนุญาตให้ค้าขายผ้าได้ชมรม เพื่ออำนวยความสะดวกของการซื้อขายของเยาวชน” (สุเมธ ผาสุภาพ. สัมภาษณ์, 18 ธันวาคม 2562) การเปิดพื้นที่ชมรมให้เป็นจุดศูนย์กลางในการค้าขายผ้าสระระบันจึงทำให้พ่อค้าผ้าสระระบันมากมายนำมาจากที่ต่าง ๆ เข้ามาขายกันในกลุ่ม ผ้าสระระบันจึงเริ่มกระจายเข้าสู่คนทุกกลุ่มได้อย่างรวดเร็ว

ผ้าสระระบันถูกนำเข้ามาขายจากหลากหลายแหล่งผลิต โดยเฉพาะประเทศซาอุดีอาระเบียถือเป็นต้นทางสำคัญที่ผ้าสระระบันถูกนำเข้ามาขายในประเทศไทย โดยการนำเข้ามาจากทั้งกลุ่มคนที่ไปทำฮัจญ์และกลุ่มนักเรียนไทยที่ศึกษาอยู่ในประเทศซาอุดีอาระเบีย โดยร้านผ้าสระระบันในประเทศซาอุดีอาระเบียที่กลุ่มคนไทยที่ไปทำฮัจญ์นิยมเข้าไปซื้อผ้าสระระบันมากที่สุดนั้นมีชื่อว่า ร้านตอยยิบเป็นร้านผ้าสระระบันที่เก่าแก่ในนครมักกะห์นอกจากนั้นแล้ว ยังมีการนำผ้าสระระบันมือสองจากประเทศเยเมนเข้ามาโดยกลุ่มนักเรียนไทยในเยเมน ผ้าสระระบันจากเยเมนส่วนใหญ่จะเป็นผ้าเก่า มีตำหนิ แต่ผ้าเหล่านี้กลับเป็นที่นิยมของมุสลิมในประเทศไทยเป็นอย่างมาก และผ้าที่มาจากโอมานอินเดีย ปากีสถาน หรือบังกลาเทศ ก็ล้วนถูกนำเข้ามาโดยนักเรียนไทยแทบทั้งสิ้น อย่างไรก็ตาม ผ้าสระระบันมิได้ถูกนำเข้ามาจากต่างประเทศเท่านั้น แต่ในประเทศไทยเอง

ภาพ 9: ผ้าซัลลิม

ภาพ 10: ผ้าบุคดาดี

ภาพ 11: ผ้าบารอสมี่

เริ่มผลิตผ้าสละระบันขึ้นมา โดยช่างปักที่ชำนาญในการปักกลดลายผ้าก็ได้ผลิตผ้าสละระบันออกมาขายอยู่บ้างเช่นเดียวกัน แต่ทั้งนี้ ผ้าที่ถูกผลิตขึ้นในประเทศไทยกลับไม่ค่อยเป็นที่นิยมมากนักสำหรับกลุ่มคนนิยมผ้าสละระบัน

ผ้าสละระบันนั้นมีหลากหลายลวดลายที่มุสลิมไทยนิยมกัน แต่ มูฮำหมัด ดอเลาะกองเสลิม. (สัมภาษณ์, 6 มีนาคม 2562) เป็นนักสะสมผ้าได้ลำดับผ้าที่นิยมมากที่สุดในประเทศไทยไว้ 10 ลำดับด้วยกัน ได้แก่

1. ซัลลิม เป็นผ้าทอขนสัตว์โดยการนำขนสัตว์มาย้อมสีแล้วทอให้มีลวดลายตามต้องการ ผ้าซัลลิมเป็นผ้าที่มีมาตั้งแต่สมัยโบราณและจะมีหลากหลายแบบ มีแบบการปักแบบออโตมัน ลวดลายจะขึ้นอยู่กับคนปัก ซึ่งไม่มีรูปแบบที่แน่นอน ซัลลิมถือว่าเป็นผ้าที่แพงที่สุดเพราะใช้ขนสัตว์แท้มาปั่นแล้วมาทอเป็นผืน

2. บารอสมี่ เป็นผ้าที่มีสีสดใส สดสวยงาม ชื่อบารอสมี่ได้มาจากการที่นำหญ้าหรือเปลือกไม้ที่มีสีนำมาย้อมกับไหม ก่อนที่จะปักลงบนผ้า จุดเด่นและเอกลักษณ์คือมีสีสดใส โดยมีต้นกำเนิดมาจากตุรกีและซีเรีย และบางส่วนก็มาจากอินเดีย

3. อนุญินฮู หรือที่คนสมัยก่อนมักจะเรียกกันว่าอะห์มาดียะห์ ผ้าชนิดนี้เป็นผ้าที่มีสีพื้นๆ เช่น สีเหลือง สีทอง สีเขียวไพล่ ปักกลดลายต่าง ๆ ส่วน

ใหญ่มักจะมีลายดอกมะลิ ไม่เลื้อย และบางแบบก็มีลายเป็นชั้นหลายชั้น

4. อนุภัพเฟน มีลักษณะเป็นลายตะเกียงหรือเป็นขอบใหญ่เท่าฝ่ามือ เป็นลายดั้งเดิมซึ่งเป็นของอาณาจักรออตโตมันที่เป็นคนทำขึ้นมาครั้งแรก มีหลากหลายรูปแบบ

5. รอชวาน จะมีเพาะกลาง ลักษณะลายคือจะมีดอกเล็ก ๆ เต็มผืน และลักษณะเด่นคือ มีการใช้ไหมที่เล็กกว่าปกติ ผ้าก็จะเบากว่าปกติ ถือเป็นหนึ่งในผ้าอย่างดี

6. บุคดาดี ซัยยิด อับดุลกอเดร อัลบุคดาดี เป็นคนขายซึ่งเป็นร้านดั้งเดิมอยู่ที่เมืองมักกะห์ เขาเป็นคนแบกแดดและมาสอนหนังสืออยู่ที่เมืองมักกะห์ และได้ทำผ้าบุคดาดีขึ้นมาเพื่อเป็นอนุสรณ์แก่ชาวแบกแดดที่อยู่ในมักกะห์ ในการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างชาวแบกแดดและชาวเมืองมักกะห์

7. อนุชอชาเลน เป็นผ้ากว้างคู่ ซึ่งเป็นผ้าที่ใช้ขนสัตว์ทอขึ้นมาหรือที่เรียกว่าผ้าลาส แต่ผ้ามักจะมีหน้าแคบ เวล่านำเอามาทำเป็นผ้าสละระบันจึงต้องมาต่อกันเป็นสองเพาะ

8. อาชีชี ในสมัยก่อนผ้าชนิดนี้ไม่ค่อยได้รับความนิยมมากนัก เนื่องจากเป็นผ้าทอที่มีราคาสูง ลักษณะผ้าเป็นลายตารางธรรมดาไม่มีความโดดเด่นเหมือนผ้าชนิดอื่นๆ ลวดลายผ้ามีทั้งตาเล็ก ตาใหญ่ ตาพริกไทย และเนื้อผ้าก็มีทั้งผ้าลาส ผ้าด้ายผสมกัน

9. ชุลตอน มีกษัตริย์ในสมัยก่อนคลุมผ้าผืนหนึ่งเข้าไปในเมืองมักกะห์ ผ้าชนิดนั้นเคยถูกเรียกว่า ชุลตอน มีลักษณะเป็นผ้าขาวเหมือนใยแก้ว เป็นริ้วสัมผัส ซึ่งของสมัยนี้กับสมัยก่อนไม่เหมือนกัน ชุลตอนจะมีเฉพาะครีมเดียว เป็นผ้าที่คนมีกำลังซื้อได้และเป็นผ้าที่ผู้ดีในเมืองมักกะห์ชอบใช้กัน

10. กิซมีรี หรือแคชเมียร์ เป็นผ้ายัดเดิมของอินเดีย ลักษณะเนื้อผ้าจะนิ่มมาก ทำจากขนสัตว์มีทั้งแบบปักและพิมพ์ลาย

ผลการวิเคราะห์และการอภิปราย

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้วัตถุประสงค์เพื่อต้องการศึกษาชมรมคนรักผ้าสาระบันว่ามีบทบาทในการมีสร้างกระแสความนิยมในการใช้ผ้าสาระบันของผู้ชายมุสลิมไทยในเขตภาคกลางอย่างไร การก่อตั้งชมรมคนรักผ้าสาระบันในปี พ.ศ. 2557 ถือเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญเกี่ยวกับแนวคิดและการปฏิบัติเรื่องการใช้ผ้าสาระบันของกลุ่มผู้ชายมุสลิมไทยในเขตภาคกลาง ทางชมรมได้รณรงค์ให้ผู้ชายมุสลิมหันมาใช้ผ้าสาระบันผ่านกิจกรรมต่างๆ ของชมรม เปิดพื้นที่กลุ่มชมรมให้กลายเป็นพื้นที่ของการแลกเปลี่ยนความรู้และการซื้อขายผ้าสาระบันจึงทำให้ผ้าสาระบันกลายเป็นที่นิยมในหมู่ผู้ชายมุสลิมมากขึ้นในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา

จากแนวทางที่กล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายที่เป็นสมาชิกในชมรมผ้าสาระบันเป็นจำนวน 10 ท่าน พบว่า การก่อตั้งชมรมคนรักผ้าสาระบันนั้นเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้กลุ่มผู้ชายมุสลิมไทยในเขตภาคกลางส่วนใหญ่หันมานิยมใช้ผ้าสาระบัน แต่ยังมีปัจจัยอื่น ๆ ร่วมด้วยที่ทำให้ผ้าสาระบันสามารถกระจายเข้าสู่กลุ่มผู้ชายมุสลิมได้ทุกรายและทุกอาชีพ ปัจจัยอื่น ๆ ได้แก่ ประการแรก ความรวดเร็วของระบบออนไลน์หรือที่

เรียกว่า ตลาดสังคมออนไลน์ถือเป็นปัจจัยสำคัญอีกอย่างหนึ่งที่ทำให้เกิดความนิยมในการใช้ผ้าสาระบันของกลุ่มผู้ชายมุสลิม เพราะด้วยกับการกระจายสินค้าของกลุ่มพ่อค้าผ้าสาระบันที่รวดเร็วและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างทั่วถึง ทำให้การซื้อขายผ้าสาระบันกลายเป็นเรื่องที่สะดวกง่ายดายกว่าในอดีตเป็นอย่างมาก

ประการต่อมา ระบบอุตสาหกรรมที่ทันสมัยก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผ้าสาระบันกระจายไปอย่างรวดเร็ว เพราะด้วยกับการผลิตผ้าด้วยจักรที่รวดเร็วและสามารถผลิตได้ในปริมาณมาก ๆ ก็ส่งผลให้ผ้าสาระบันมีราคาที่ถูกลงและสามารถกระจายไปสู่กลุ่มคนธรรมดาทั่วไปที่ต้องการใช้ผ้าสาระบันได้อย่างทั่วถึง แตกต่างจากสมัยก่อนที่การผลิตผ้าสาระบันด้วยมือ ซึ่งกว่าจะเสร็จสักผืนต้องใช้เวลาเป็นแรมเดือน อีกทั้งราคาก็สูงมาก คนที่จะสามารถครอบครองผ้าสาระบันในยุคก่อนได้ก็เลยต้องเป็นคนที่มีฐานะทางการเงินค่อนข้างสูง และการที่คนธรรมดาทั่วไปไม่ค่อยนิยมพกสาระบันในสมัยก่อนนอกเหนือจากเหตุผลของการที่สาระบันเป็นอาภรณ์ของผู้รู้หรือผู้นำในสังคมแล้ว ด้วยกับราคาที่ค่อนข้างสูงของผ้าสาระบันก็เป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่ทำให้คนธรรมดาทั่วไปไม่สามารถซื้อมาใช้ได้ แต่ในปัจจุบัน เมื่อมีระบบอุตสาหกรรมเข้ามา การผลิตผ้าได้จำนวนมากในเวลาอันรวดเร็วและการมีราคาที่ต่ำลงจึงเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ผ้าสาระบันกลายเป็นที่นิยมในหมู่ผู้ชายมุสลิมในเขตภาคกลางของไทยเป็นอย่างมาก

ประการสุดท้าย การที่ผ้าสาระบันกลายเป็นกระแสนิยมในกลุ่มผู้ชายมุสลิมนั้นก็เพราะเกิดจากการเลียนแบบต่อกัน ไม่ว่าจะเป็นการเลียนแบบจากผู้รู้ ผู้นำ ครูอาจารย์หรือบุคคลทั่วไปที่เห็นพอกันในพื้นที่สาธารณะก็เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ที่พบเห็น

เกิดความรู้สึกอยากโพกผ้าสระระบันด้วย เพราะถ้าหากไม่ได้โพกผ้าสระระบันก็อาจจะกลายเป็นคนแปลกแยกจากสังคมนั้น ๆ ไปเลย จนกลายเป็นแพชชั่นกระแสหลักที่ผู้ชายมุสลิมต้องมี ดังเช่นที่อิลยาส หวังทอง ได้กล่าวว่า

“จุดเปลี่ยนที่ทำให้วัยรุ่นหันมาใช้ผ้าสระระบันมากขึ้น ผมคิดว่าส่วนหนึ่งมันเป็นแพชชั่นด้วย อีกส่วนหนึ่งก็เพราะเห็นกลุ่มเพื่อน ๆ ใช้กันในหมู่วัยรุ่นก็เกิดเป็นแพชชั่นและก็ทำตาม ๆ กันมา คนที่อายุน้อยหรือคนที่ไม่ได้ผ่านการทำฮัจญ์มาก็สามารถหยิบสระระบันมาใช้ได้โดยไม่เคอะเขินเวลาออกงาน ก่อนหน้านี้ที่เราเคยเข้าใจกันว่าคนที่โพกผ้าสระระบันต้องเป็นคนที่ไปทำฮัจญ์มาแล้ว แต่ปัจจุบันเท่าที่ผมเห็น คนที่ไม่เคยไปฮัจญ์เลยก็ค่อนข้างใช้ผ้าสระระบันกันค่อนข้างเยอะแล้ว” (สัมภาษณ์, 12 กุมภาพันธ์ 2563)

นอกจากนั้นแล้ว เป้าหมายหลักของชมรมคนรักผ้าสระระบันในการรณรงค์ให้ผู้ชายมุสลิมหันมาใช้ผ้าสระระบันก็เพื่อต้องการให้ดำรงไว้ซึ่งการปฏิบัติตามแบบอย่างของท่านนบีมุฮัมมัด ซ.ล. และการโพกผ้าสระระบันนั้นไม่จำเป็นต้องเป็นผ้าที่มีราคาแพง แต่เป็นผ้าชาวธรรมดาก็ถือว่าได้ผลบุญแล้ว แต่อย่างไรก็ตาม แม้ว่ากลุ่มผู้นิยมผ้าสระระบันทั้ง 7 ท่านจะให้สัมภาษณ์ที่ตรงกันว่า เป้าหมายหลักของการใช้ผ้าสระระบันคือการปฏิบัติตามสุนนะห์ของท่านนบีมุฮัมมัด ซ.ล. แต่ในความเป็นจริงแล้ว ยังมีสาเหตุอื่นที่แฝงมาด้วยการโพกผ้าสระระบันคือ ความต้องการให้ผู้อื่นยกย่องนับถือ เพื่મેเกียรติยศ และให้เกียรติจากผ้าสระระบันที่โพก ยิ่งผ้าสระระบันที่โพกมีราคาแพงมากเท่าไรก็ยิ่งถูกให้เกียรติจากคนรอบข้าง ถึงแม้ว่าผู้ที่โพกจะเป็นเพียงบุคคลธรรมดาทั่วไปเท่านั้น ดังที่ ชาลี ผู้นิยมในผ้าสระระบัน ได้กล่าวว่า “เรารู้สึกภูมิใจในการโพกผ้าสระระบัน

ไม่ใช่ว่าเราจะหยิ่งอะไรนะ คนที่ใส่ผ้าสระระบันมันมีสองแบบ ถ้าเป็นผ้าพื้นธรรมดา มันก็ธรรมดา แต่ถ้าใส่ดี ๆ หน่อย ใส่ได้ป๊ะอะไรให้ดูดี คนที่เจอเขาก็เรียกเรา เพิ่มยศให้เรา บางคนเรียกอาจารย์บ้าง บางคนเรียกอิหม่ามบ้าง คือเขาก็เรียกให้สมกับสิ่งที่เห็นอยู่” (สัมภาษณ์, 14 กุมภาพันธ์ 2563)

ฉะนั้นแล้ว แม้ว่าผ้าสระระบันจะถูกเริ่มปลูกกระแสมาจากกลุ่มชมรมคนรักผ้าสระระบันเมื่อ 5 ปีที่ผ่านมา ด้วยกับการนำหลักคำสอนของศาสนาอิสลามมาสนับสนุนในการรณรงค์ให้ผู้ชายมุสลิมโพกผ้าสระระบัน แต่ปัจจุบันกลับพบว่า เป้าหมายหลักของการโพกผ้าสระระบันของผู้ชายมุสลิมไทยในเขตภาคกลางนั้นได้เริ่มเปลี่ยนแปลงไป โดยหลายคนนั้นโพกเพื่อความสวยงาม เลือกใช้ผ้าที่มีราคาแพง สีสดฉูดฉาด จนกลายเป็นแพชชั่นกระแสหลักในหมู่วัยรุ่นมุสลิม การพบเจอกันในพื้นที่สาธารณะโดยเฉพาะตามงานศาสนาต่าง ๆ หากใครไม่โพกผ้าสระระบันไปก็กลายเป็นเรื่องแปลกตา ล้าหลัง ไม่ทันสมัย ไม่ทันสมัย จึงไม่อาจปฏิเสธได้เลยว่า ผ้าสระระบันได้กลายเป็นเรื่องของแพชชั่นมากกว่าเป็นเรื่องของการปฏิบัติตามสุนนะห์ของท่านนบีมุฮัมมัด ซ.ล.

ข้อเสนอแนะเพื่องานวิจัยในอนาคต

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาชมรมคนรักผ้าสระระบันและการใช้ผ้าสระระบันของชายไทยมุสลิม ดังนี้

1. ควรศึกษาแนวทางการอนุรักษ์การใช้ผ้าสระระบันของชมรมคนรักผ้าสระระบันเพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายของทางชมรมที่วางไว้ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งชมรม
2. ควรศึกษากระบวนการผลิตผ้าสระระบันในแต่ละแบบ เช่น การเลือกใช้เนื้อผ้า ไหมปัก สี ขนาด

ของผ้า การทอผ้า การปักผ้า เป็นต้น เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการออกแบบลวดลายใหม่ ๆ ของผ้าสาระบัน ซึ่งจะทำให้ผ้าสาระบันมีรูปแบบที่หลากหลายมากขึ้น เป็นตัวเลือกสำหรับผู้ชื่นชอบ โภกผ้าสาระบัน

3. ควรศึกษาวิธีการ โภกผ้าสาระบันในแต่ละแบบ เนื่องจากการ โภกผ้าสาระบันนั้นไม่มีลักษณะรูปแบบที่ตายตัว แต่มีวิธีการ โภกที่หลากหลาย การรวบรวมลักษณะการ โภกที่นิยมกันในประเทศไทย พร้อมทั้งชื่อเรียกของแต่ละลักษณะจะทำให้ผู้ชายมุสลิมที่นิยม โภกผ้าสาระบันสามารถเลือกรูปแบบตามที่ต้องการได้

บทสรุป

ผ้าสาระบันหรือผ้า โภกศีระของผู้ชายมุสลิมได้เริ่มเข้ามาแพร่หลายในประเทศไทยโดยการนำเข้าโดยกลุ่มคนที่ไปทำฮัจญ์ที่นครมักกะห์ตั้งแต่ 100 กว่าปีที่แล้ว แต่ผ้าสาระบันในยุคก่อนถูกจำกัดไว้เพียงแค่กลุ่มคนบางกลุ่มเท่านั้น คนทั่วไปจึงไม่กล้า โภกผ้าสาระบันออกสู่พื้นที่สาธารณะ ผ้าสาระบันจึงเป็นเครื่องแต่งกายที่คนทั่วไปไม่ค่อยรู้จัก โดยเฉพาะเยาวชนคนรุ่นใหม่ที่ไม่เห็นความสำคัญของการ โภกผ้าสาระบัน จนกระทั่งในช่วงเกือบ 10 ปีที่ผ่านมา เมื่อผ้าสาระบันถูกนำเข้าเข้ามาในประเทศไทยมากขึ้น ทำให้เกิดกลุ่มนักสะสมผ้าสาระบันขึ้นมาเป็นกลุ่มเล็ก ๆ และเริ่มขยายขึ้นเรื่อย ๆ จนในที่สุดก็เกิดการก่อตั้งชมรมคนรักผ้าสาระบันขึ้นมา เพื่อเป็นจุดศูนย์กลางในการรวมตัวกันขอคนที่นิยมผ้าสาระบัน อีกทั้งยังมีเป้าหมายในการรณรงค์ให้ผู้ชายมุสลิมไทยหันมานิยมใช้ผ้าสาระบันมากขึ้น เพื่อเป็นการรักษาตามแนวทางของท่านศาสดามุฮัมมัด ช.ล. ในการ โภกผ้าสาระบัน

ชมรมคนรักผ้าสาระบันก่อตั้งขึ้นมาประมาณ

5 ปีมาแล้ว ก่อตั้งขึ้นเป็นกลุ่มชมรมผ่านเฟซบุ๊กและได้ขับเคลื่อนงานต่าง ๆ ในพื้นที่ภาคกลางของประเทศไทย โดยก่อนก่อตั้งชมรม การ โภกผ้าสาระบันยังไม่เป็นที่นิยมกันมากนัก ตามมัสดิดหรือตามงานศาสนาต่าง ๆ แทบจะไม่เห็นคน โภกผ้าสาระบัน เว้นแต่ครูอาจารย์ หรือผู้ที่มีฐานะทางด้านสังคมเท่านั้น แต่ภายหลังจากการก่อตั้งชมรมแล้ว ผู้ชายมุสลิมในเขตภาคกลางก็หันมานิยมการใช้ผ้าสาระบันกันมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ชมรมได้มีบทบาทสำคัญในการสร้างความนิยมนดังกล่าว กล่าวคือ ชมรมคนรักผ้าสาระบันได้รณรงค์ให้ผู้ชายมุสลิมโดยเฉพาะกลุ่มเยาวชนรุ่นใหม่หันมา โภกผ้าสาระบันกันมากขึ้น มีการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับผ้าสาระบันผ่านการจัดบูธตามงานมัสดิดหรืองานโรงเรียนต่าง ๆ สร้างอัตลักษณ์การ โภกผ้าสาระบันในกลุ่มผู้ชายมุสลิมผ่านการจัดงานรวมตัวกลุ่มคนรักผ้าสาระบันขึ้นในทุก ๆ ปี และชมรมยังเป็นพื้นที่ “ตลาด” ของการซื้อขายผ้าสาระบัน เนื่องจากชมรมต้องการให้ผู้ชายมุสลิมทุกคนทุกวัยสามารถเข้าถึงผ้าสาระบันได้โดยง่าย บทบาทต่าง ๆ ของชมรม ส่งผลให้ผู้ชายมุสลิมในเขตภาคกลางของไทยหันมานิยมใช้ผ้าสาระบันกันมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม ยังมีปัจจัยอื่น ๆ ร่วมด้วยที่เป็นสาเหตุทำให้ผ้าสาระบันเป็นที่นิยมในปัจจุบัน ได้แก่ ความสะดวกของการซื้อขายผ่านทางตลาดออนไลน์ ความรวดเร็วในการผลิตผ้าสาระบันของระบบอุตสาหกรรม และการกลายเป็นแฟชั่นของผ้าสาระบันทำให้เกิดการเลียนแบบกันเกิดขึ้น ■

เชิงอรรถ

ความหมายของคำว่า ‘ฮัจญ์’ ตามพจนานุกรม ฮัจญ์ หมายถึง น. พิธีปฏิบัติศาสนกิจที่สำคัญในศาสนาอิสลาม ซึ่งจะต้องกระทำที่นครมักกะฮ์ (เมกกะ) ประเทศซาอุดีอาระเบียปัจจุบัน, เขียนเป็นหัจญ์ ก็มี.ฮัจญะฮ์ น. เรียกหญิงที่ได้ไปทำพิธีฮัจญ์แล้ว, ฮาญญะฮ์ ก็เรียก.ฮัจญี (ปาก) น. เรียกชายที่ได้ไปทำพิธีฮัจญ์แล้ว, หะยี หรือ หัจญีก็เรียก.

เอกสารอ้างอิง

Ghazzawi, Issam A., & Sharma, Tahil. (2017). A Turban and a Kirpan: The Story of a Sikh in America. University of La Verne and University of Southern California.

Hidayatullaeh, Fahmi. (2018). Pemahaman Hadis tentang pemakaian Serban menurut Dr. Ahmad Lutfi Fathullah, Ma [Understanding of the Hadith about the use of Serban according to Dr. Ahmad Lutfi Fathullah, Ma]. Universitas Islam Negeri Syarif Hidayatullah, Program Studi Ilmu al-Qur'an dan Tafsir Fakultas Ushuluddin, Jakarta.

Takim, Liyakat. (2018). Black or White: The Turbanization of Islam. McMaster University.

Trust, A Kalgidhar. (2009). Preserving Turban As The Glorious Heritage, Pride and Honour of India. Society publication.

การิม ดอเลาะมาน. ผู้ร่วมก่อตั้งชมรมคนรักผ้าสะระบันและนักสะสมผ้าสะระบัน. (6 มีนาคม 2562). สัมภาษณ์. ชาติ. ผู้นิยมผ้าสะระบัน. (14 กุมภาพันธ์ 2563). สัมภาษณ์.

มุสตอฟา มะหะหมัด. ผู้นิยมผ้าสะระบัน. (12 กุมภาพันธ์ 2563). สัมภาษณ์.

มุฮัมมัด ดอเลาะกองเสลิ้ม. นักสะสมผ้าสะระบัน. (6 มีนาคม 2562). สัมภาษณ์.

มุฮัมมัด ดอเลาะกองเสลิ้ม. (ผู้ให้สัมภาษณ์). (11 มิถุนายน 2561). ไทยบันเทิง [รายการโทรทัศน์]. กรุงเทพฯ: สถานีโทรทัศน์ ThaiPBS.

สุเมธ ฝาสุภาพ. ผู้ก่อตั้งชมรมคนรักผ้าสะระบัน. (18 ธันวาคม 2562). สัมภาษณ์.

อาลี เสือสมิง. “การโพกผ้าสะระบัน,” [<http://alisuasaming.org/webboard/index.php?topic=19080&fbclid=IwAR0Q3NXiMMiMtkyARFImtkRhGr1Mb83sMShb8idXymWqwhkqDzT0eM1GvRs>], 30 เมษายน 2563.

อับดุลฮาकिม พวงศิริ. ผู้ร่วมก่อตั้งชมรมคนรักผ้าสะระบันและนักสะสมผ้าสะระบัน. (5 มีนาคม 2562). สัมภาษณ์.

อิสรีต บินมุฮัมมัด. ผู้นิยมผ้าสะระบัน. (13 กุมภาพันธ์ 2563). สัมภาษณ์.

อิลยาส หวังทอง. ผู้นิยมผ้าสะระบัน. (12 กุมภาพันธ์ 2563). สัมภาษณ์.